

ΡΩΜΑΪΚΗ ΓΕΦΥΡΑ
ΠΑΤΡΩΝ
ROMAN BRIDGE
AT PATRAS

ΑΧΑΪΑ / ΑΧΑΪΑ

Η ρωμαϊκή γέφυρα Πατρών εντοπίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 κατά τις εκκαθαφικές εργασίες προς οικοδόμηση ιδιωτικής οικίας. Πρόκειται για την καλύτερα σωζόμενη δίτοξη γέφυρα στην Ελλάδα.

Η ρωμαϊκή γέφυρα κατασκευάστηκε το 2ο-3ο αι. μ.Χ. στον ποταμό Καλλίναο, που σήμερα ρέει περί τα 100 μ. νοτιότερα και ταυτιζόταν λανθασμένα με τον Μείλιχο ποταμό. Ήταν ενταγμένη στον επαρχιακό δημόσιο δρόμο που συνέδεε την Πάτρα με το Αίγιο (via publica). Ο χαλικόστρωτος δρόμος, στο τμήμα που διέρχεται πάνω από τη γέφυρα, είναι στρωμένος με πλάκες, στις οποίες διατηρούνται οι αυλακίες (αρματοτροχιές) που δημιούργησαν κατά την πυκνή διέλευσή τους τα τροχοφόρα οχήματα της εποχής. Στο τμήμα αυτό, δεξιά και αριστερά, υπάρχει χαμηλό στηθαίο για την προστασία των διερχομένων, χτισμένο από οπτοπλίνθους και αρχιτεκτονικά μέλη σε δεύτερη χρήση. Από οπτοπλίνθους είναι κατασκευασμένη και η ίδια η γέφυρα, ενώ οι πεσοοί της, μέχρι τη γένεση των καμαρών, είναι λιθόκτιστοι. Για την εξυγίανση της κοίτης του ποταμού και την ασφαλή θεμελίωσή της στρώθηκαν αρχιτεκτονικά μέλη παλαιότερων κατεστραμμένων κτηρίων (κίονες, λιθόπλινθοι κ.ά.).

Η γέφυρα αυτή αντικατέστησε άλλη παλαιότερη του 1ου αι. μ.Χ., που διατηρείται λίγο νοτιότερα και είναι αρκετά μικρότερη, μονότοξη, κατασκευασμένη από πυρόλιθους. Μετά την κατασκευή της

νέας γέφυρας μίκρυνε το άνοιγμα της παλαιάς, ώστε να διέρχεται μικρότερη ποσότητα νερού, πιθανώς για την άρδευση της περιοχής. Ταυτόχρονα χτίστηκαν και τοίχοι εγκιβωτισμού της κοίτης του ποταμού.

Για την παλαιότερη γέφυρα, σύμφωνα με τιμητική επιγραφή που βρέθηκε στην κοίτη θεμελίωσης της νέας γέφυρας, τη δαπάνη είχε αναλάβει ο Μεσατέυς Αρτέμιος, που συνένωσε έτσι την Πάτρα με την ιδιαίτερη πατρίδα του τη Μεσάτι.

Μερικούς αιώνες αργότερα, ύστερα από μια φοβερή πλημμύρα, η κοίτη του ποταμού κατακώθηκε ολοσχερώς και διανοίχθηκε νέα νοτιότερα. Παρ' όλα αυτά, αν και οι γέφυρες κατακώθηκαν, ο δρόμος επάνω από αυτές εξακολούθησε να είναι σε χρήση για πολύ μεγαλύτερο διάστημα.

Σε ανασκαφή (2001) εντοπίστηκε σε απόσταση 2 χλμ. περίπου προς ΒΔ. η παλαιά κοίτη του ποταμού, που αντιστοιχούσε στη γέφυρα, καθώς και ο τοίχος εγκιβωτισμού της νότιας όχθης του. Διαπιστώθηκε έτσι ότι μετά τον εγκιβωτισμό, η κοίτη του ποταμού διευθετήθηκε απολύτως ευθύγραμμη. Η νοητή προέκτασή της εκβάλλει στην παραλιακή περιοχή Καβούρι, δίπλα στο έλος της Αγιάς, στο οποίο κατέληγε πιθανότατα πριν από τα ιστορικά χρόνια. Η αρχική απόσταση των 100 μ. μεταξύ παλαιάς και νέας κοίτης φθάνει στις εκβολές στα 1.200 μ.

The Roman bridge at Patras was located in the early 1980's during the excavation of the foundations of a private house. It is the best preserved two-arched bridge in Greece.

The Roman bridge was constructed during the 2nd-3rd c. AD over the river Kallinaos, which flows today at about 100 m southern and was wrongly identified as the river Melichos. The bridge was part of the public road (*via publica*) connecting Patras with Aigion. In its part that runs over the bridge the gravel road was paved with slabs, on which wheel-tracks from various wheeled vehicles can still be seen. Low walls, made of brick and re-used architectural material, were built along the sides of the bridge for the safety of the people crossing it. The bridge itself was also built with bricks, while the pillars on which it stands were made of stone. Architectural parts from older buildings, such as columns, slabs, stone blocks etc., were used in the foundation of the bridge, as well as to arrange the river-bed beneath it.

This bridge was built to replace an older one, dating to the 1st c. AD, which still survives slightly to the south. The older bridge was considerably smaller, single-arched and made of poros. After the construction of the new bridge, the opening of the older one was reduced in size, thus allowing less water to pass through it, a meas-

ure possibly taken to enhance the irrigation of the fields nearby. At the same time retaining walls were built along the river banks, in order to arrange its flow near the bridge.

The cost for the older bridge, according to an honorary inscription found in the foundation of the newer one, had been covered by Artemios from Mesatis, who, in doing so, connected Patras with his home town, Mesatis.

Both bridges ceased being used as such a few centuries later, after a terrible flood, which resulted in the burial of the old river-bed and the opening of a new one to its south. Nevertheless, the road running over them was still in use for a much longer period of time.

During excavations (2001) the old river-bed, as well as the south embankment of the river, has been located at a distance of ca. 2 km to the north-west. It was, thus, made clear that the river course had been arranged in a completely straight line towards the bridge. The river estuary was probably at the location named Kavouri, near the Ayia swamp. The distance between the original river-bed and the newer one was 100 m near the bridge and reached 1.200 m at the estuary.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΓΕΦΥΡΑ ΠΑΤΡΩΝ

ROMAN BRIDGE AT PATRAS

ΑΧΑΪΑ / ACHAIA

i T: 2610 623820

ΚΕΙΜΕΝΑ: Μ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΑΠ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

TEXT: M. PETROPOULOS
GENERAL SUPERVISION: ARF, PUBLICATIONS
DEPARTMENT

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
MONUMENTS AND MUSEUMS OF GREECE
e-Ticketing system

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
HELLENIC REPUBLIC
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Ministry of Culture and Sports

Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων
Archaeological Resources Fund

www.tap.gr